

Den sidste sag på dagsordenen var:

Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående forslag til folketingsbeslutning om nedsettelse af en kommission til undersøgelse af arbejdspladsernes problemer [Af Helveg Petersen m. fl.].

Valgt blev: *Kaj Rasmussen, Albertsen, Jørgen Peder Hansen, Lund Jensen, Anker Jørgensen, Helge Nielsen, Viola Nørlov, Eigil Schytt, Guldberg, Jens Frandsen, Axel Kristensen, Nathalie Lind, Stetter, Gerda Møller, Adolph Sørensen, Helveg Petersen og Arne Larsen.*

Første næstformand (From): Der er ikke mere på dagsordenen.

Folketingets næste møde afholdes i morgen, torsdag den 2. december, kl. 13 med følgende dagsorden:

1) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring af lov om smitsomme sygdomme hos husdyrene.

2) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om ændring i lov om forsørgelse af militære invalider og sådanne efterladte i de sønderjyske landsdele. (Opregulering af forsørgelserne).

3) *Tredje behandling af:*

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

4) *Første behandling af:*

Forslag til lov om nedlæggelse af statsbanestrækningerne (statsbanerne) Høbro-Løgstør og Tommerup-Assens.

5) *Valg af 17 medlemmer til et udvalg angående:*

Forslag til lov om overformynderiet,
forslag til lov om anbringelse af umyndiges midler m. v.,
forslag til lov om ændring i arveloven og
forslag til lov om ændringer i myndighedsloven.

Mødet hævet kl. 16¹⁷.

34. møde.

Torsdag den 2. december kl. 13.

Formanden: I skrivelse af dags dato meddeler finansministeren, at han ønsker mundtligt at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om tobaksafgifter

forslag til lov om ændringer i lov om afgift af spiritus, vin og øl og i lov om forskellige forbrugsafgifter,

forslag til lov om forhøjelse af tillægsafgiften af benzin,

forslag til lov om ændringer i lov om vægtafgift af motorkøretøjer m. v.

og

forslag til lov om forhøjelse af indkomstskatten af aktieselskaber m. v.

Formanden: Jeg giver først uden for dagsordenen ordet til den højtærede statsminister, for at han kan give folketinget den i går anmeldte redegørelse.

Statsministeren (J. O. Krag): Som det vil være det høje ting bekendt fra dagspressen, modtog jeg den 25. november en henvendelse fra formanden for det radikale venstres folketingsgruppe af følgende ordlyd:

„Det radikale venstres folketingsgruppe har drøftet de oplysninger, der foreligger om atombevæbning af flyvemaskiner tilhørende og stationeret i en række af NATOs medlemslande. Foruroliget over den udvikling, disse oplysninger er udtryk for, henstiller gruppen, at udenrigsministeren over for folketinget redegør for den danske regerings stilling til problemet.“

Som følge af udenrigsministerens sygdom skal jeg i hans fravær give den ønskede redegørelse for regeringens stilling.

Indledningsvis vil jeg gerne understrege, at regeringen fuldt ud forstår, om de i et amerikansk dagblad fremkomne forlydender har kunnet give anledning til ængstelse. De officielle erklæringer, artiklen har fremkaldt både fra Det hvide Hus og fra det amerikanske forsvarsministerium, kan imid-

[Statsministeren.]

lertid tjene til at bestyrke os i overbevisningen om, at USA til fulde er sig sit dybt alvorlige ansvar bevidst. De pågældende forlydender hidrører fra en artikel i New York Times af 21. november 1965, hvori det bl. a. hed, at amerikanske atomvåben tildelt forsvaret af Vesteuropa ikke blot holdtes i særlige depoter, men i mere end 6 år i hemmelighed har været monteret på fly og raketter tilhørende forbundsrepublikken Tyskland og andre NATO-lande. Skønt USAs præsident ifølge artiklen i almindelighed var blevet holdt orienteret om ordningen, havde han til tider været uden kendskab til de særlige arrangementer, der var blevet truffet mellem det amerikanske forsvarsministerium og NATO-allierede. Så vidt New York Times.

Det hed endvidere i artiklen, at disse aftaler ikke altid havde været tilstrækkelige til at sikre en dækkende kontrol med de pågældende atomvåben, selv om der inden for de seneste år var truffet fulgyldige kontrolarrangementer med hensyn til at hindre de pågældende våbens brug uden amerikansk samtykke.

I anledning af denne artikel udsendte Det hvide Hus den 22. november d. å. en erklæring, hvori fastslås, at præsident Johnson altid har haft fuldt kendskab til de indgåede kontrolaftaler, og at de eksisterende arrangementer udelukkede enhver risiko for, at amerikanske atomvåben såvel i USA som i Europa skulle kunne anvendes uden præsidentens udtrykkelige bemyndigelse. Det amerikanske forsvarsministerium meddelte samme dag, at jagerbombere fra 9 NATO-lande var armeret med amerikanske atomvåben. Den amerikanske kontrol over de pågældende våben opretholdes ved, som det hedder, fysiske, mekaniske og elektromekaniske midler.

Det fremsatte ønske om en redegørelse giver mig anledning til i korthed at opridse baggrunden for placeringen af amerikanske atomvåben i andre NATO-lande. Som det vil erindres, besluttede NATO-rådet på sit møde i december 1957 under indtryk af de tekniske fremskridt, som Sovjetunionen havde gjort med hensyn til langtrækkende raketvåben, og som truede med at ændre magtbalancen, at der på de europæiske NATO-landes territorier kunne oprettes

lagre af atomammuniton, som straks ville være til rådighed for alliancens forsvar i en nødsituation. Om anbringelsen af disse lagre og om ordninger for deres anvendelse ville der, hed det i communiquéet fra mødet, blive truffet beslutning i overensstemmelse med NATOs forsvarsplaner og i forståelse med de implicerede lande. Dette skulle ske ifølge arrangementer og aftaler, som skulle træffes mellem de interesserede landes regeringer.

Danmark og Norge tiltrådte disse beslutninger, men tog forbehold over for placering af atomammuniton på deres territorium. I sin redegørelse over for folketinget den 21. januar 1958 udtalte daværende stats- og udenrigsminister H. C. Hansen om baggrunden for den danske beslutning bl. a. følgende:

„Jeg vil gerne betone, at når regeringen under de nuværende forudsætninger ikke har ment at burde modtage noget tilbud om atomammuniton . . . , er dette ikke udtryk for mistillid til vore store allierede inden for NATO. Vi har hele tiden følt os overbevist om, at de moderne våben, hvor de end stationeres på vestligt område, ikke vil blive misbrugt til angreb fra vestens side, og denne vor overbevisning er ingenlunde rokket. Vort nej må ses på baggrund af Danmarks geografiske beliggenhed.“

Det var citatet af H. C. Hansens redegørelse her for det høje ting. Jeg vil gerne her indskyde, at hvad daværende stats- og udenrigsminister H. C. Hansen dengang gav udtryk for, efter regeringens opfattelse stadig har gyldighed.

I de følgende år afsluttede USA aftaler med en række europæiske lande. Disse aftaler omfattede for det første stationering af mellemdistanceraketter. Aftaler herom blev indgået med Storbritannien, Italien og Tyrkiet. De i henhold til disse aftaler opstillede raketbatterier er blevet nedlagt for et par år siden. Deres væsentligste funktion var at opveje den forskydning, man frygtede var ved at finde sted i magtbalancen, men efter at USA selv har fået interkontinentale raketter og har bygget et betydeligt antal atom-ubåde skønnes der ikke længere at være behov for disse raketbatterier.

For det andet blev der truffet aftaler

[Statsministeren.]

mellem USA og en række lande angående taktiske atomvåben. Sådanne aftaler blev sluttet med Frankrig, Tyskland, Holland, Belgien, Italien, Grækenland, Tyrkiet, Canada og Storbritannien. De i henhold til disse aftaler truffene arrangementer er vedvarende i kraft.

Det er altså en kendsgerning — en kendsgerning, som har været offentligheden fuldt bekendt — at amerikanske atomsprængladninger i henhold til bilaterale aftaler mellem USA og de nævnte NATO-lande igennem flere år har været oplagret i de nævnte 9 lande. Disse aftaler er kendt under betegnelsen dobbeltnøgleaftaler. Deres hovedprincip er, at intet atomvåben kan udløses uden tilladelse fra USAs præsident. Kontrollen med, at de pågældende våben ikke anvendes uden den behørigt bemyndigelse, er meget streng, og som sagt er det ene og alene præsidenten for USA, der kan træffe denne beslutning.

Lad mig tilføje, at atomvåben under dobbeltnøglesystemet kun udgør en del af de atomvåben, der i det hele er til rådighed for NATOs forsvar i Europa. Også USAs egne styrker i Europa har atomvåben, men også for deres anvendelse gælder princippet om præsidentens kontrol. Vi har ingen grund til at tro, at oplagringen finder sted på en måde, der betyder, at USA tager nogen form for risiko for, at andre lande træffer eller er i stand til at udføre ensidige beslutninger, tværtimod er man bekendt med, at sikkerhedsforanstaltningerne, som jeg nævnte det, er overordentlig rigoristiske; det er da også klart i USAs egen interesse, at der ikke slækkes på denne kontrol.

Jeg sagde indledningsvis, at jeg forstod de betænkeligheder, som de forlydender, der har været fremme om de omtalte arrangementer, kan give anledning til. Jeg ved, at den daværende regering, da beslutningen blev truffet i NATO i 1957 — jeg var selv til stede på det pågældende NATO-møde — var opmærksom på de farer, som en sådan ordning kunne indebære for mulighederne for afspænding mellem øst og vest; muligheder, som vi ønskede at fremme dengang, ganske som vi ønsker det i dag. Vi måtte dengang afveje dette hensyn mod hensynet til den faktisk

bestående trussel mod magtbalancen og den overvejende stemning hos de øvrige alliancepartnere for, at noget effektivt måtte gøres. Jeg tror, vor beslutning var rigtig, og mener ikke, at udviklingen siden har vist noget andet.

Den største hindring for, at forhandlinger om afspænding kan føre til nye fremskridt, er uden tvivl Vietnam. Jeg vil gerne gentage regeringens ofte udtalte synspunkt herom. Vi mener, at denne konflikt ikke bør løses ad militær vej. Løsningen ligger imidlertid heller ikke i en ensidig amerikansk tilbagetrækning, som kun vil føre til, at Vietnam og det omliggende område vil komme under en anden stormagts politiske og militære dominering. En varig og for de lokale befolkninger tilfredsstillende løsning kan kun findes i forhandlinger uden forhåndsbetingselser, der tager sit udgangspunkt i Genèveaftalerne af 1954, og hvori alle interesserede parter, herunder Vietcong, må deltage. Til sådanne forhandlinger er i hvert fald USA rede; andre parter i konflikten er det ikke og har afvist en række forsøg på kontakter til forberedelse af sådanne forhandlinger. Ansvar for, at en ordening tilvejebringes, må i første række påhvile de implicerede parter og de lande, der deltog i Genèvekonferencen i 1954.

En fortsættelse af den afspænding, som fulgte efter Cubakrisen i 1962, er af afgørende betydning. Efter vor opfattelse er det en hovedforudsætning for at komme videre ad denne vej, at respekten for den bestående magtbalance mellem de to supermagter opretholdes, og at magtbalancen ikke undergår væsentlige forskydninger i den ene eller i den anden retning. Det følger heraf, at vi er imod foranstaltninger, der kan føre til en spredning af den politiske kontrol med atomvåben; vi ønsker ingen ændringer i den situation, hvorefter det er USAs præsident, der har den afgørende beføjelse med hensyn til atomvåbens anvendelse i den vestlige verden. Det er derfor også regeringens opfattelse, at spørgsmålet om indgåelse af en aftale til forhindring af spredning af atomvåben trænger sig meget stærkt på. Det er klart, at der er en sammenhæng mellem udviklingen på dette område og nedrustningssagen i det hele taget; regeringen har derfor med

1873

2/12 65: Redegørelse af statsministeren.

1874

[Statsministeren.]

stor glæde hilst vedtagelsen i forrige uge i FN's første komité af en resolution om indkaldelse af en verdensnedrustningskonference til afholdelse ikke senere end i 1967.

Formanden: Ligeledes uden for dagsordenen giver jeg ordet til den højtærede finansminister, for at han kan fremsætte de i dag anmeldte lovforslag.

Finansministeren (Henry Grünbaum): Jeg skal hermed for det høje ting tillade mig at fremsætte:

Forslag til lov om ændringer i lov om tobaksafgifter,

forslag til lov om ændringer i lov om afgift af spiritus, vin og øl og i lov om forskellige forbrugsafgifter,

forslag til lov om forhøjelse af tillægafgiften af benzin,

forslag til lov om ændringer i lov om vægtafgift af motorkøretøjer og

forslag til lov om forhøjelse af indkomstskatten af aktieselskaber m. v.

De foreslåede afgiftsforhøjelser vil i finansåret 1966-67 skønmæssigt indbringe ca. 600 mill. kr., heraf 92 mill. kr. på benzinen, 240 mill. kr. på tobakken og 270 mill. kr. på drikkevarerne.

Hvor meget de vil indbringe i indeværende finansår, er det vanskeligere at skønne over. Tager man udgangspunkt i de 600 mill. kr., kunne man jo fristes til at mene, at de i 1965-66 ville indbringe godt 150 mill. kr. Dette er imidlertid ikke tilfældet først og fremmest på grund af kreditfristerne for erhvervslivets indbetalinger af afgifterne til statskassen; men der skulle formentlig kunne regnes med en merindtægt i indeværende finansår på omkring 70 mill. kr.

Om forslagene vedrørende tobaksvarer og drikkevarer skal jeg i øvrigt sige, at de tilsigter en sådan forhøjelse af afgifterne på cigaretter, røgtobak, skrå, snus, cigarer, cerutter og cigarillos samt endvidere på øl, vin, spiritus og mineralvand, at det svarer til en forhøjelse af varenes detailpriser, som

de er i dag, med ca. 10 pct. På grund af de mange variationer i afgiftssystemerne — med forskellige kriterier for afgiftens beregning fra vare til vare — er det imidlertid kun ud fra en gennemsnitsbetragtning, at afgiftsforhøjelserne svarer til en 10 pct.s forhøjelse af detailpriserne. Det gælder for så store varegrupper som cigaretter, øl og akvavit, medens der for andre varegrupper er tale om en vis spredning af prisforhøjelserne omkring et gennemsnit på 10 pct.

Når regeringen har valgt at foreslå afgiftsforhøjelser af en størrelse, som vil give sig udslag i prisstigninger på de berørte varer på ca. 10 pct., hænger det sammen med, at virkningen hermed bliver den samme for disse vareområder, som hvis lovforslaget om merværdiafgiften var trådt i kraft. En 10 pct.s forhøjelse af benzinen ville dog have betinget en afgiftsforhøjelse med 11 øre pr. liter. Men da benzinafgiften — i modsætning til, hvad tilfældet er med de andre afgifter — rammer både det private forbrug og det erhvervs-mæssige forbrug, og da man jo ikke ved benzinbeskatningens udformning kan skelne mellem disse arter af forbrug, er man blevet stående ved en afgiftsforhøjelse på 6 øre.

Lovforslaget om ændringer i vægtafgiftsloven tager ikke sigte på en forhøjelse af den egentlige vægtafgift. Som bekendt betaler motorkøretøjer, der ikke anvender benzin som drivkraft, en særlig udligningsafgift efter samme regler som dem, der gælder for vægtafgiften. For at opretholde det afgiftsmæssige forhold imellem køretøjer, som anvender beskattet benzin som drivkraft, og tilsvarende ikke-benzindrevne køretøjer, foreslås det at forhøje udligningsafgiften for sådanne køretøjer, som særlig anvendes i konkurrence med de benzindrevne køretøjer. Det drejer sig om almindelige personmotorkøretøjer, hyrevogne samt køretøjer, der er berigtiget med halv omsætningsafgift, det vil sige kombinerede person- og varevogne, medens der ikke er foreslået nogen forhøjelse for busser samt for vare- og lastvogne.